

Маҳмуд ҲАСАНИЙ

**ҒИЖДУВОНИЙГА
ТАЪЗИМНОМА**

Тошкент "Адолат" 2003

Шарқшунос олим Маҳмуд Ҳасаний табобат, тарих, тасаввуф, ҳадисшунослик, фикҳ, одоб – ахлоқ ва зироатчилик тарихига оид олтишдан ортиқ – илмий, табдил ва таржима асарларнинг муаллифидир. У Ўзбекистон ФА Шарқшунослик институти Шарқ қўлёзмалари хазинасининг мудури, Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси. Олим тасаввуфга оид "Ҳожаи Жаҳон – Ҳожа Абдулҳолиқ Гиждувоний, "Мақомоти Ҳожа Баҳоуддин Нақшбанд" (Баҳоуддин Балогардон), "Гиждувоний илм аҳллари хотирасида", "Гиждувоний ҳақида библиография", "Рашаҳот айн ал – ҳаёт" каби китобларни нашр қилдирган. "Гиждувонийга таъзимнома" шеърий рисоласи ҳам унинг қаламига мансуб бўлиб, шоир унда Гиждувонийнинг таржимаи холи ва ёзган асарларини шеърий усулда баён қилган.

Масъул муҳаррир – филология фанлари доктори
Ориф УСМОН

Тақризчи – филология фанлари номзоди
Ҳамидхон ИСЛОМИЙ

Муҳаррир – тарих фанлари номзоди
Мавжуда РАЗЗОҚОВА

М 1201000000 - 019 - 2003
(04)-2003

© Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги ҳузуридаги
"Адолат" нашриёти, 2003 йил.

© Маҳмуд ҲАСАНИЙ, 2003 й.

УЛУҒ ЗОТГА АТАЛГАН "ТУҒФА"

Ғиждувон ичра ётар бир пок зот,
Кўп асрлар ўтса ҳамки барҳаёт.
Барчанинг ёдида доим исмидир,
Лек тупроқ остида пок жисмидир.

Бу мисралар Хожагон тариқатининг асосчила — ридан бири, йирик мутасаввиф олим, айни пайтда шоир Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний ҳақидадир.

Маълумки, Ғиждувоний 1103 йилда Ғиждувонда туғилди. Бухорода мадраса илмларини эгаллади. 22 ёшида Хожагон тариқатининг асосчиси Хожа Юсуф Ғамадоний (1048—1140) билан танишди. Ундан тариқат сирларини ўрганди. Натижада ўзи ҳам машҳур мутасаввифга айланди.

Ғиждувоний Хожагон тариқатини ривожлантира бориб, устози таъйин қилган ҳуш дар дам, назар дар қадам, сафар дар ватан, хилват дар анжуман каби қоидаларга ўзи ҳам ёдкард, ёддошт, нигоҳдошт, бозгашт каби қоидаларни қўшди. Буларга аввало ўзи амал қилган ҳолда шогирдларини ҳам амал қилишга даъват қилди. Ғиждувоний халқни ватанга муҳаббатли бўлиш, одамларга яхшилик қилиш,

ҳалол меҳнат билан кун кўриш, топганини халққа нисор қилиш, доимо илмга интилишга чақирди.¹ У ўзининг бу фикрларини устози ҳақида ёзган “Мақомоти Хожа Юсуф Ҳамадоний” ҳамда “Одоб тарикат” китобларида муфассал баён қилди.² Шоир айтгандек:

Ғиждувонийким, улуғ бир зот эди,
Олам ичра соҳиби оёт эди.
Суҳбат айлаб қанчалар аҳбоб ила,
Қилдилар акмал барин одоб ила.

Кейинчалик Хожа Баҳоуддин Нақшбанд Ғиждувоний йўлини давом эттирди. Ҳамадоний ва Ғиждувоний томонидан ижод қилинган саккизта қоидага вуқуфи замоний, вуқуфи ададий, вуқуфи қалбий каби қоидаларни қўшиб, умумий сонини ўн биттага етқизди³ ва Нақшбандия тарикатига асос солди.

Бу йил мамлакатимизда буюк зот Ғиждувонийнинг 900 йиллик тўйи бўлмоқда. Тўйга катта тайёргарлик кўрилмоқда. Олимларимиз Ғиждувонийнинг ҳаёти ва

¹ Тўлиқ маълумот олиш учун қаранг: Хожа Абдулҳолиқ Ғиждувоний. Сўз боши, таржимон, луғат ва изоҳлар муаллифи М.Ҳасаний. Тошкент “Ўзбекистон”, 2003 й.

² Ғиждувоний ёзган асарлар ҳақида қаранг: М.Ҳасаний, М.Раззоқова. Ғиждувоний ҳақидаги рисола ва мақолалар. Тошкент “Фан”, 2003 й.

³ Бу калималар ҳақида қаранг: М.Ҳасаний, К.Қиличева. Ғиждувоний илм аҳллари хотирасида. Тошкент “Фан”, 2003 й., 3–4–бет.

ижодини ўрганиб, асарларини таржима ва тадқиқ этмоқдалар. Бу соҳада етук манбашунос олим Маҳмуд Ҳасанийнинг ишларини кўрсатиб ўтиш керак. Олим Ғиждувонийга аталган бир қатор рисоаларидан ташқари алоҳида шеърӣ асар ҳам ёзди. "Тухфа" деб аталган бу шеърӣ достонда Ғиждувонийнинг таржимаи ҳоли, устози, дўстлари, халифалари ҳамда Хожাগон ва Нақшбандия тариқатидаги 11 та қоида ва унинг маънолари очиб берилган. Ғиждувоний томонидан ёзилган асарлар ва уларнинг мазмуни қисқача баён қилинган. Охирида эса Ғиждувонийнинг "Одоби тариқат" ҳамда "Мақомот" асарларидаги насрий фикрлари олим томонидан шеърӣ таржимада берилган.

М.Ҳасаний рисолаи бунёд қилишда:

Вале қўлдан келганича саъй этдим,
Ўлик дилни Хожа учун ҳай этдим.
Бисотимда бўлса қанча марварид,
Сўз мулкига бўлдим ўзим зархарид, —

дер экан, уни равон ва тушунарли бўлишига ҳаракат қилган. Бу рисолаининг Ғиждувоний тўйига муносиб "Тухфа" бўлиши шубҳасиз.

Каромат ҚИЛИЧЕВА,
тасаввуфшунос олима.

МУҚАДДИМА

БИСМИЛЛАҲИР РАҲМОНИР РАҲИЙМ

Раббано, ҳамдинг ила гўё бўлай,
Васфинг айтмоқ бобида авло бўлай,
Саййиди оламга бу жонлар фидо,
Суннати доим кўнгилда муддао.
Меҳри кўнгил ичра доим Чорёр,
Барчаси ислом элига ифтихор.
Токи келгунча бошимга бу қазо,
Излагайман, эй Худо, сандин ризо.

ТАЪЛИФ САБАБИ БАЁНИДА

Ғиждувон ичра ётар бир пок зот,
Кўп асрлар ўтса ҳамки барҳаёт.
Барчанинг ёдида доим исмидир,
Лек тўпроқ остида пок жисмидир.
Тупроғи кўзларгадур чун тўтиё,
Қалб уйига доимо бергай зиё.
Ўтса ҳамки умридин тўққиз аср,

Лек вайрон бўлмади ушбу қаср.
Мустақил бўлгач, кўринг, ўзбек эли,
Бошидан кетгач ани даҳшат сели,
Ғиждувон пири яна топди ҳаёт,
Бағрига бўлди равон обиҳаёт.
Ўқидим пир ҳаққида неча асар,
Сўзларидан топди қалбим чун басар.
Ушбу сўзлар соҳиби Маҳмуд эдим,
Гоҳи худ бўлсам, гаҳи беҳуд эдим.
Васфини қилмоққа журъат айладим,
Етса деб тухфамни суръат айладим.
"Тухфа" деб қўйдим анинг чун номини,
Эй Худо, бергил бу банда комини.

ПИРНИНГ ТАВАЛЛУДАРИ

Отаси эрди анинг Абдулжамил,
Илму ирфон бобида дарёйи Нил.
Худ имом Моликка чун авлод эди,
Илму ҳикматлар анга кўп ёд эди.
Онаси Рум шоҳлари авлодидур,
Қалби поклик маскани ободидур.
Ғиждувон сори замона ташлади,
Ғиждувон аҳли аларни хушлади.
Раъси мусқат бўлди анга Ғиждувон,
Чун таваллуд топдилар пири замон.
Хожа Хизриким, ишорат айлади,
Абдулхолиқ деб башорат айлади.

Ўрганиб анда илмлар конини,
Туну кун оширди шаъну шонини.

ГИЖДУВОНИЙНИНГ ҲАМАДОНИЙ БИЛАН МУЛОҚОТИ

Чун йигирма иккига етгач ёши,
Хожа Хизр бўлди онинг йўлдоши.
Хожа Юсуф қошига элтди они,
Бу улуғ пир бўлди онинг дармони.
Чун тариқатдин анга берди сабоқ,
Кўнглидан кетди ҳама кибру нифоқ.
Кеча – кундуз зикр ила машғул эди,
Пирининг қошида чун масъул эди.
Зикри дилдан топдилар ҳар кун ривож,
Хаста дилга бўлдилар пири илож.
Қалбига ёғди илоҳий нур чунон,
Офарин айтди замин у осмон.

ГИЖДУВОНИЙНИНГ ҲАМПИРАЛАРИ БАЁНИДА

Баррақий келди инобат айлади,
Хожа Юсуфга итоат айлади.
Андоқий келди яна бўлди мурид,
На мурид, балки ғуломи зархарид.
Хожа Аҳмад Яссавий келди яна,
Толеи кулди мисоли маймана.

Ғиждувоний бирла бу тўртта халиф,
Покбозлик бобида мисли алиф,
Топдилар бир – бир бари олий мақом,
Етдилар мақсудига бори тамом.

ХИЗР (а.с.)НИНГ ЗИКРИ ХУФИЯ ЎРГАТГАНЛАРИ

Мовароуннаҳр аро зикри жаҳр,
Жорий эрди ҳар томон мисли наҳр.
Хожа Хизриким, биродар эрдилар,
Зикри хуфя таълимини бердилар.
Дедилар, сувга кир – у олма нафас,
Зикрини такрор айла, ушбу бас.
Ҳавз ичра кирдилар пири мақом,
Зикрига машғул бўлди, вассалом.

ҒИЖДУВОНИЙНИНГ ХАЛИФАЛАРИ БАЁНИДА

Ушбу зотдин қолдилар тўртта халиф,
Тўғрилиқ боби аро мисли алиф.
Хожа Аҳмад эрди ондин бирлари,
Доимо бўлсин муқаддас сирлари.
Ғиждувоний сўнггидин пир бўлдилар,
Олам ичра Меҳри найир бўлдилар.
Халқни даъват қилдилар ҳақ йўл аро,
Неча гул етқизди гўё чўл аро.

Ушбу йўлда ҳосили кўб бўлдилар,
Раҳматига восили хўб бўлдилар.
Ўрнига ўлтирди Хожа Авлиё,
Солик аҳли эрди анга маҳлиё.
Нечаларни тарбият айлаб мудом,
Оқибат Ҳақ қошига қилди хиром.
Хожа Ориф Ревгарий – марди Худо,
Ким, тариқат йўлида жони фидо,
Ғиждувоний жонига жон эрдилар,
Илму ирфонга дили кон эрдилар.
Неча одам топдилар андин камол,
Неча одам бағрига етди шамол.
Оқибат етди анга вақти мамот,
Чун ятим қолди анингдин бу ҳаёт.
Ҳам Сулаймондур бири, комил эди,
Илму ҳикматга дили ҳомил эди.
Неча йил ўлтирдилар муршид бўлиб,
Тахти иршод устида хуршид бўлиб.
Неча гулни боғ аро ундирдилар,
Халқни Ҳақ йўли аро кўндирдилар.

ҒИЖДУВОНИЙНИНГ ТАСНИФЛАРИ БАЁНИДА

Ғиждувонийким, улуғ бир зот эди,
Олам ичра соҳиби оёт эди.
Суҳбат айлаб қанчалар аҳбоб ила,
Қилдилар акмал барин одоб ила.

Хонақоҳ ичра кириб шому саҳар,
Илму ирфон бирла қилди баҳравар.
Эл учун айлаб фидолар ўзини,
Очди кўпларнинг басийрат кўзини.
Суҳбатидин бўлди минглар файзёб,
Ташналаблар топдилар бағрига об.
Гўйиё бир Жибрили шаҳпар эди,
Оғзидин не чиқса чун гавҳар эди.
Сўз ила эл қалбига солди гудоз,
Илму ҳикмат бирла қилди сарфароз.
Эл учун айлаб яна ул илтифот,
Илтифот недур, сочиб обиҳаёт,
Ёздилар неча китоби моҳитоб,
Моҳитоб недурки, жумла офтоб.
Анда ҳар бир сўзлари гўёки дур,
Ушбу дурдан қалб аро етгай ҳузур.
Нур бўлиб киргай жамиъи қалб аро,
Равшан этгай дилни резу шаб аро.
Комил ўлгай ҳар киши ёд айласа,
Ғиждувоний руҳини шод айласа.
Ўқуса ҳар бир китобин жўш ила,
Зеҳнини ишга солибон гўш ила.
Маърифатнинг шарбатини нўш этар,
Ҳам жаҳолатдин дилини бўш этар.
Қалбига ёққай илоҳий нур ани,
Жаннат ичра оғуш этгай ҳур ани.

“Мақомот” китоби

Хоссаким, ёзди “Мақомот”, нур эрур,
Махзане бошдин – аёғи дур эрур.
Пирининг авсофини айлаб баён,
Номини оламга қилмиш жовидон.
Андадур васфи ҳама Хожа Юсуф,
Бўлмагай анга хусуфу на кусуф.
Барча эл ўқур анинг авсофини,
Англагайдур барча қалби софини.
Ғиждувоний туну кун тортиб қалам,
Пирига ўрнатдилар ўлмас алам.
Бу билан шогирд ҳақин қилди адо,
Оқибат юз очди анга мўддао.

“Одоби тариқат” китоби

Ғиждувонийким, тариқат шоҳидур,
Барча шайхлар ичра меҳру моҳидур.
Чун тариқат соҳиби эрди у зот,
Хожагонлар қалбига берди нажот.
Айтди одоби тариқат йўлини,
Айлади олий муридлар қўлини.
Бўлди боис анга Хожа Авлиё,
Ғиждувоний эрдилар кўб маҳлиё.
Маънавий ўғлум дея от қўйдилар,
Меҳрини анга яна бот қўйдилар.
Чун тариқат йўлини айлаб баён,

Маънавий ўгли учун қилди аён.
Шул сабаб оти "Васийятнома" дур,
Барча соликлар учун барномадур.
Сақлабон неча асрлар тарҳини,
Қилдилар неча кишилар шарҳини.
Бу рисола нусхаси бисёрдур,
Деса бўлмай, барча уйда бордур.

"Гуфтори Гиждувоний" китоби

Ушбу пирдан етди бизга бир китоб,
Бир китобким, ҳар сўзи нақ офтоб.
Чу "Гуфтори Гиждувоний" номидур,
Сўзлари ишқу муҳаббат домидур.
Ул тариқат сирридин огоҳ этар,
Қорийинни қобили даргоҳ этар.
Тавба недурким, баёни андадур,
Ҳар муриднинг танда жони андадур.
Шайхким, қайси сифат комил бўлур,
Илму ирфон бобида ҳомил бўлур.
Зикри Ҳақни қандайин айтмоқ керак,
Нега бормоғу недин қайтмоқ керак.
Не бўлурким, зуҳду тақво чораси,
Қай йўсун бўлмай бу йўл овораси.
Дил недин, билсанг, саломатлар бўлур,
Дилга боқсанг не аломатлар бўлур.
Қандайин хислатга ёр сабру ризо,
Бандадин неларни қилмай инқизо.

Ҳам муҳаббат, ҳам садоқат васфи бор,
Ҳамда тафвиз, ҳамда таслим зикри ёр.
Шукр қилсанг анда не хислат эрур,
Ҳам таваккулда нечук ҳикмат эрур.
Қисқаси, бошдин – аёғи кимиё,
Чун басийрат кўзига бергай зиё.

ХОЖА ЮСУФ ҲАМАДОНИЙНИНГ ТҮРТ ҚОИДАСИ БАЁНИДА

Хожа Юсуфким, тариқат жодаси,
Авлиёлар ичра фавқ ул – оддаси.
Хожагонлар йўлининг чун пиридуру,
Ҳам тасаввуф аҳлининг худ миридуру.
Қутб ул – ақтоби замона эрдилар,
Илму ирфонда ягона эрдилар.
Ким тариқат йўлини айлаб баён,
Барча соликка сулук қилди аён.
Хоссатан қилди баён тўрт қоида,
Барча соликка эрур чун моида.

“Ҳуш дар дам” калимаси

“Ҳуш дар дам” дедилар қутби замон,
Ушбу йўлни тутса ким бўлгай омон.
Яъни огоҳлик ила олса нафас,
Бу нафас шайтон учун ўқ – у қафас.
Ҳар нафаским, кирса – ю чиқса агар,
Бўлмагай Ҳақ ёдидин ғофил магар.

"Назар дар қадам" калимаси

Ҳам дедиларким, "назар" дур "дар қадам",
Фикри солиқ бўлмагай бунда адам.
Кўзлари боқса оёқда панжага,
Оқибат қолмас киши ҳеч ранжага.
Номувофиқ ерга тушмас кўзлари,
Ким гуноҳдин қора бўлмас юзлари.
Ҳақни ёд қилмоқ бўлгай пешаси,
Ҳар томонга кетмагай андешаси.

"Сафар дар ватан" калимаси

Ҳам дедиларким, "сафар" дур "дар ватан",
Чун сафар қилмоқ керақдур барча тан.
Аввало қилгай вужудига сафар,
Одамийлик бобида топгай зафар.
Чун вужудида ёмонлик топадур,
Яхшилик бирла ани тез ёпадур.
Ҳар киши ўз нафсини қилса ҳалак,
Оқибат бўлгай сифатда чун малак.
Сўнг сафар қилгай ватан юрти аро,
Бошидан ўтгай ани кўб мажоро.
Қайси ерда бўлса пири баркамол,
Хизматига бел боғлар бемаҳол.
Ўрганур андин тариқат сиррини,
Қўлидин асло чиқармас пирини.
Оқибат етгай камолга пиридин,
Воқиф ўлгай илми ҳолнинг сиридин.

"Хилват дар анжуман" калимаси

Ҳам деди "хилват" яна "дар анжуман",
Гўйиё дарё аро дурри Адан,
Зоҳирида халқ билан ҳамдам бўлур,
Ботинида Ҳақ билан маҳрам бўлур.
Зоҳирида халқининг ҳамсуҳбати,
Ботинида Ҳақ таъоло "улфати".
Ҳеч киши билмас анинг асрорини,
Қалбида кечган жамиъи корини.
Хожа Юсуфдин эрур бу тўрт калом,
Барчаси ўтди баёнда, вассалом.

ҒИЖДУВОНИЙ БАЁН ҚИЛГАН ТЎРТ ҚОИДА

Ғиждувоний пиридин ўрнак олиб,
Ушбу тўрт қоидани дилга солиб,
Ўзи ҳам тўрт қоида қилди баён,
Ҳар бири маънода эрди бир жаҳон.

"Ёдқард" калимаси

Ушбу тўртнинг аввали "Ёдқард" бўлур,
Ким амал қилса анга чун мард бўлур.
Яъни овоз чиқмагай зикр айласа,
Ҳақ таъоло ёдида фикр айласа.
Дилда айтгай Ҳақ таъоло номини,

Очмагай аммо бу онда комини.
Дил зикр айтмоқ ила машғул бўлур,
Тил эса ўз машқидин маъзул бўлур.

"Бозгашт" калимаси

Ушбу тўртнинг биттаси "Бозгашт" эди,
Маъни бирла лиқ тўла бир ташт эди.
Чун каломи Таййиба айтса киши,
Орқасидин лозим ўлгай "қайтиши".
Яъни ушбу ҳол аро ҳар қайси эр,
"Худовандо, мақсуди ман туйи" дер.
Ҳар қачон такрор бўлса бу калом,
Ёт фикр дил қаъридан кетгай тамом.

"Нигаҳдошт" калимаси

Чун "Нигаҳдошт" дур ўша тўртдан бири,
Дил уйин пок қилғучи ўртдан бири.
Чун каломи Таййиба айтган замон,
Дил ғайрнинг фикридан бўлсун омон.
Бир нафасда неча бор айтса киши,
Ҳақни ўйлар, ўзга бўлмас ташвиши.
Доимо кўнглида бўлса ёди Ҳақ,
Шунда ўтгай қалбига имдоди Ҳақ.
Бу "Нигаҳдошт" маъниси асраш эрур,
Дилни ғайри фикридин сақлаш эрур.

“Ёддошт” калимаси

Ушбу тўртнинг охири “Ёддошт” бўлур,
Хоҳи субҳи, хоҳи тун, хоҳ чошт бўлур.
Солик инсон кўнглида Аллоҳдур,
Кеча — кундуз Раббидин огоҳдур.
Ишқи дилни ром қилгай ончунон,
Завқ ила шавқдин тийилмас бир замон.
Ғойиб ўлмас лаҳзае Аллоҳдин,
Бохабар бўлгай ўшал даргоҳдин.

НАҚШБАНД ҚЎШГАН УЧ ҚОИДА БАЁНИДА

Хожа Юсуф ҳамда пири Ғиждувон,
Ҳар бири тўрт қоида қилди баён.
Барчаси саккизта бўлди қоида,
Ҳар бири солик учун бир моида.
Чун Баҳоуддин Нақшбанд зоти пок,
Камтаринлик бобида гўёки хок.
Ким замона қутбининг ақтобидур,
Ҳам тариқат йўлининг офтобидур.
Барча солик аҳлининг йўлдоши ул,
Ҳам тариқат йўлида қўлдоши ул.
Мулки Турон ичида нури Худо,
Муршиди олампаҳоҳу муқтадо.
Улки, кимхоб қисмини нақш айлагай,
Дилга Аллоҳ исмини нақш айлагай.

Улки, доим воқифи сир эрдилар,
Барча солик аҳлига пир эрдилар.
Улки, доим воқифи асрор эди,
Қалби поки нур ила анвор эди.
Ўзидин қўшди яна уч қоида,
Ҳар бири солик учун бир моида.

"Вуқуфи замоний" калимаси

Бил "вуқуф" дерлар "замоний" бирини,
Бу сўзидур ул тариқат пирини.
Банда доим ҳолидан огоҳ бўлур,
Хоҳи гоҳи, хоҳида бегоҳ бўлур.
Яхши онда шукрини бисёр этар,
Гар ёмон бўлса истиғфор этар.
Барча ҳолда воқиф ўлгай ҳолидан,
Бохабар бўлгай ҳама аҳволидан.

"Вуқуфи ададий" калимаси

Ҳам яна биттасини қилсам баён,
Сен ададдан воқиф ўлгин ҳар замон.
Зикрин айтсанг, тоқ айтгил ҳар маҳал,
Тоқ ададга кеча – кундуз қил амал.
Бу амалдан ошажақдур риққатинг,
Жам бўлгай битта ерга диққатинг.
Тарк этиб кетгай паришон ҳар хаёл,
Бўлмагай вақтинг сани бенаф завол.

Тоқ адад илми ладуннинг бошидур,
Аҳли қурбнинг бу адад йўлдошидур.

“Вуқуфи қалбий” калимаси

Сўнггисидур учтанинг бу қоида,
Сол қулогинг сенга лойиқ моида.
Дилни доим Тангридан огоҳ қил,
Дил уйини лойиқи даргоҳ қил.
Дилда Ҳақдан ўзга нарса қолмасин,
Чалғитувчи нарса хавфга солмасин.
Дилни Ҳаққа доимо ҳозир қил,
Ақлу ҳушни дил учун нозир қил.
Ким санубар барги янглиғ дилга боқ,
Зикр ила ушбу эшикни яхши қоқ.
Дил тағофул қилмасин Ҳақ зикридан,
Ҳеч қачон айрилмасин Ҳақ фикридан.
Шунда сен воқиф бўлурсан қалб учун,
Тўғри йўлда бўлғасен матлаб учун.

НАҚШБАНДНИНГ ГИЖДУВОНИЙ БИЛАН РУҲАН УЧРАШУВИ

Ҳазрати Хожа Нақшбанд муқтадо,
Қилдилар ушбу ҳикоятни адо.
Тунда бордим бир мазорнинг бошига,
Яъни ул Хожа Муҳаммад қошига.
Тобеъинлар зотидан эрди бу зот,

Асли — насли поклигига бор рувот.
Мен учун бўлди ишорат шул замон:
“Бор, Хожа Аҳмад мазорига томон”.
Чун мазор сори етиб қўйгач қадам,
Келди олдимга шу пайт икки одам.
Миндириб мени уловга шул замон,
Кетдилар Муздохун мазорига томон.
Чун мазорга етдиму қибла боқиб,
Анда ўлтурдим юрагимни ёқиб.
Беҳуд ўлдум ушбу лаҳза ногаҳон,
Ёрилиб девор тахт бўлди аён.
Тахт яшил парда била маҳкам эди,
Ёнида бир неча эр ҳамдам эди.
Бир киши деди, бу тахт узра бу он,
Хожа Абдулхолиқ — пири Гиждувон.
Ёнида турганлари шогирдлари,
Солики роҳу аҳли вирдлари.
Дедилар, бу Хожа Аҳмад, сол назар,
Хожа Авлиё яна бунда турар.
Хожа Ориф Ревгарий ёнидадур,
Ёнимас, балки ани жонидадур.
Хожа Маҳмуди Анжир Фағнавий,
Ёнида Хожа Алий Ромитаний.
Чун Бобо Саммосга етгач навбати,
Деди менга ул соҳиб давлати:
“Чун тириклик пайти эрдиким, бу зот,
Топган эрдинг ушбу зотдан сен ҳаёт.
Совға қилган эрди сенга бир кулоҳ,

Қалбингга оққан эрди нури Илоҳ.
Айтган эрдик, бало келса агар,
Сен туфайли йўқ бўлиб, бари тугар.
Сен балогардон эурсан халқ аро,
Сен туфайли дафъ бўлур келган бало".
Сенг жамоат дедилар манга шу чоқ,
Ҳазрати Хожа сўзига сол қулоқ.
Сенга ўз йўлларини қилгай баён,
Ушбу йўл бўлгай сенга нури жаҳон.
Илтимос қилдим салом берсам дея.
Ҳазрати Хожа юзин кўрсам дея.
Пардани оҳиста очдилар шу он,
Бир нуроний пирни кўрдим шу замон.
Ҳазрати Хожа учун қилдим салом,
Чун алик олгач ўшал пири мақом.
Сўнг тариқат сиррини бошдан – оёқ,
Бирма – бир қилди баён манга шу чоқ.
Дедиларким: "Қайси ҳолатда эсанг,
Қайси ишни қилсангу не сўз десанг,
Амру наҳйи йўлидан чиқма мудом,
Суннатига қил амал сен субҳу шом.
Бидъат аҳлининг йўлидан юрмагин,
Бидъат ишларга қўлингни урмагин.
Сен ҳадиси Мустафога қил амал,
Ушбу сўз ёдингда бўлсин ҳар маҳал.
Айлагил пешво саҳоба борини,
Ўқию изла ҳама ахборини".
Ҳазрати Хожа Бузурги Фиждувон,

Бирма – бир йўллари қилди баён.
Ҳазрати Хожа Бузурги Нақшбанд,
Ушбу йўлга бир умрлик бўлди банд.
Бу тарийққа бердилар олий мақом,
Кўп асрлар ўтдики, қилгай давом.

ҒИЖДУВОНИЙ АСАРЛАРИДАН НАЗМИЙ ТАРЖИМАЛАР¹

“Одоби тариқат”дан

Ё БУНАЙЙА,² тақво бўлсин шиоринг,
Ибодатда ўтсин лайлу наҳоринг.
Ота – она ҳақларини адо қил,
Машойихлар учун жонни фидо қил.
Рози бўлур шунда Аллоҳ бу ишдан,
Омон бўлиб, қутуласан ташвишдан.
Ё БУНАЙЙА, ошкоро ё пинҳона,
Қуръон ўқи, фикр қилиб, гирёна.
Барча ишда ружуъ қилгил Қуръонга,
Ҳақ таъоло ҳужжати у инсонга.
Ё БУНАЙЙА, илм қидир ҳар дамда,
Дарс ўқирни ўйла ҳар бир қадамда.
Фикҳ илми юрагингга жо бўлсин,
Илми ҳадис санга муддао бўлсин.

¹ Бу асарлар аслида форс тилида насрий йўл билан ёзилган.

² Ғиждувоний Хожа Авлиёга “ё бунаййа”, яъни “эй ўғилчам” деб мурожаат қилган.

Сўфиларким, тақлидчидур, узоқ бўл,
Дин ўғриси улар, анга тузоқ бўл.
Мусулмонни тўғри йўлдан урарлар,
Ёлгон билан давру даврон сурарлар.
Ё БУНАЙЙА, суннатларга амал қил,
Салафларнинг йўлларидан жадал қил.
Бидъат ишдан узоқ бўлгин ҳар нафас,
Ҳар бир бидъат макруҳ эрур, ушбу бас.
Нодон бойлар улфатига айланма,
Ўз ҳаётинг кулфатига айланма.
Нодон бойлар сени диндан айрар,
Бедин қилиб, қаноатингни қайрар.
Яхши кўргин фақирларнинг суҳбатин,
Жойига қўй ҳар бирининг иззатин.
Ўз юкингни ўзинг кетар жаҳонда,
Ҳалол топиб, ҳалол егин замонда.
Яхшиликнинг калитидур ҳалоллик,
Ҳалолликдан етар дилга зилоллик.
Ё БУНАЙЙА, қочгил доим ҳаромдан,
Ҳаром сени қолдиради хиромдан.
Узоқ қилар Ҳақдан сени ҳароминг,
Дўзах аро куйгай жисми кироминг.
Ҳалол сенга дунё аро фароғат,
Ибодатдан топажаксан ҳаловат.
Йўқса етар Ҳақ таъоло азоби,
Бўлажаксан одамларнинг хароби.
Ёдда тутгин қиёматда бор ҳисоб,
Аҳволингни қилгил доим эҳтисоб.

Ё БУНАЙЙА, кеча — кундуз тоат қил,
Тоат билан шайтон бағрин ғорат қил.
Жамоатни тарк айлама ҳеч қачон,
Оғир сабаб юз бермаса ногаҳон.
Жамоатга имом бўлма намозда,
Муаззинлик ҳам қилмагин ниёзда.
Ё БУНАЙЙА, керак бўлса яхши ном,
Кеча — кундуз эл ичида бўл гумном,
Бўлсин десанг агар нафсим ўта хор,
Кўп сафарни элда айла ихтиёр.
Машойихнинг ҳурмати бажо қил,
Кеча — кундуз Ҳақдан хавфу ражо қил.
Эл ичида қурма асло хонақоҳ,
Хонақоҳда ўлтирмагин баногоҳ.
Бировларнинг мақтовига берилма,
Мақтовига учиб асло керилма.
Хафа бўлма ёмонласа ҳар киши,
Қулоқ солма, етмас шуңда ташвиши.
Яхши деса сени биров ё ёмон,
Бефарқ бўлгин, топажаксан сен омон.
Хушфеъл бўлгин халқинг учун ҳамиша,
Адабли бўл, қилгин доим андиша.
Бўлсанг ҳамки ўзинг қайси ҳолатда,
Лутфинг кўрсат барча учун одатда.
Яхшига ҳам ёмонга ҳам кулиб боқ,
Чиройли қил афъолингни ҳамма чоқ.
Қаҳ — қаҳ уриб, асло бўлма беодоб,
Бу ғафлатнинг белгисидур, дил хароб.

Ё БУНАЙЙА, егил уқбо ғамини,
Кўп ўйлагин ўлим келар дамини.
Интилмагин амал учун чарх уриб,
Амалпараст бўлма ҳаддан қутуриб.
Ўз нафсингни қийна доим аямай,
Маҳкам тутгин фақр йўлин синамай.
Бойлик сари интилмагин беҳуда,
Мол топишга ружуъ қилма сен жуда.
Тақво бўлсин сенда яна диёнат,
Олим бўлгин, элга қилма хиёнат.
Собитқадам бўлгин Ҳақнинг йўлида,
Ўйин бўлма нодон сўфий қўлида.
Машойихга хизмат қилгин шон билан,
Тан билану мол билану жон билан.
Одамлардан нарса сўраб бормагин,
Эртани деб ғам остида ҳормагин.
Худо деди: "Ризқу рўзинг, эй одам,
Етқузувчи улур зотман мен ҳардам".
Ризқни ўйлаб қийнамагин ўзингни,
Таваккулга бургин ҳар дам юзингни.
Худо деди: "Кимки қилса таваккул,
Сақловчиман ул одамни мен буткул".
Ризқу рўзинг тақсимланган азалда,
Ризқим дея дод солма ҳар маҳалда.
Ё БУНАЙЙА, ҳимматингни балаңд тут,
Барча коринг бўлар шунда сени бут.
Ҳақ таъоло нима берса баякбор,
Аямагин, халойиққа қил нисор.

Бўлмасин ҳеч бахиллигу ҳасадинг,
Шунда куймас дўзах ичра жасадинг.
Ё БУНАЙЙА, оро берма зоҳирга,
Дуч келмайсан шунда қаҳри қоҳирга.
Зоҳирига оро берса ҳар киши,
Ботинининг харобидан бу иши.
Ё БУНАЙЙА, кам егину кам ичгин,
Кам ухлагин, кўн сўзлашдан ҳам кечгин.
Қорнинг роса очмагунча емагин,
Зарурати бўлмаса сўз демагин.
Уйку фолиб бўлмагунча ётмагин,
Оз – оз ухла, ўлик каби қотмагин.
Ё БУНАЙЙА, ўтирмагин симоъда,
Симоъ билан қолажаксан нифоқда.
Симоъга кўп қулоқ солса ҳар киши,
Юз беради юрагининг ўлиши.
Симоъга ким қулоғини тўлдирар,
Ушбу симоъ юрагини ўлдирар.
Бироқ яна инкор қилма симоъни,
Тарафдори кўпдир, тўкар димоъни.
Симоъ мумкин юраги оқ одамга,
Тани ўлик, дили уйғоқ одамга.
Ҳар кишида бўлмаса гар бу мақом,
Намоз ўқиб, рўза тутса соз мудом.
Ё БУНАЙЙА, васийятга қил амал,
Мақсадингга етиб, бўлғунг мукаммал.

"МАҶОМОТИ ХОЖА ЮСУФ ҲАМАДОНИЙ" ДАН

Шайхимизким, ҳаж мударо қилдилар,
Ўттиз саккиз марта адо қилдилар.
Минг мартаба ўқидилар Қуръонни,
Қироату тажвид ила ҳар они.
Тафсир била ҳадис, фикҳу усулдан,
Фуруъию калом ила фусулдан,
Етти юз жузь ёдлаб олган эдилар,
Ёдлаб, барин дилга солган эдилар.
Икки юзу ўн уч шайхни кўрганди,
Бари билан бир – бир суҳбат қурганди.
Рўза тутар эди аксар кунлари,
Ибодатда бўлар эрди тунлари.
Саккиз мингта бутпарастни мусулмон,
Қилган эди, тавба бериб ўшал он.
Юзларида чечак доғи бор эди,
Баданлари озғинликка ёр эди.
Қизил эди нурга тўла юзлари,
Ширин эди барча учун сўзлари.
Кимни кўрса "Хожа" дея атарди,
Умри кўпроқ сафарларда ўтарди.
Жундан эди киядиган либоси,
Арпа эди емишининг асоси.
Жўхорининг уни эди нонида,
Ўсимликлар мойи эди ёнида.
Қирқ кун ўтса агар шунда баҳар ҳол,

Товуқ гўшти қилар эди истеъмол.
Туя ила қўй гўшtidан гоҳи — гоҳ,
Тўғри келса еяр эди баногоҳ.
Этик тикиб ризқ — рўзини топарди,
Дехқончилик қилиб ерлар чопарди.
Ҳақ таъоло нима берса қўлига,
Сарф этарди хайру эҳсон йўлига.
Етим бўлса, камбағалми ё бемор,
Боласи кўп ёки бева бўлса хор,
Ё мусофир бўлса агар ҳар киши,
Анга нисор қилмоқ эди ташвиши.
Зарур бўлса ҳамки анга ҳаётда,
Сўрамасди ҳеч кимсадан одатда.
Дабдабали иморатлар қурмасди,
Бошқага ҳам бунга рухсат бермасди.
Ҳар бир йили қирқ кунгача бардавом,
Эҳтисобга чиқардилар субҳу шом.
Подшоҳлар саройига ўтарди,
Яхши ишлар сари даъват этарди.
Зодагону бойларнинг ҳам уйига,
Бориб, айбин айтар эди рўйига.
Етмиш беш йил давомида бирои бор,
Уйланмоқни қилмадилар ихтиёр.
Кўзларида барқарорлик бор эди,
Номаҳрамга қарамаслик ёр эди.
Хожа Хизр изни билан Самарқанд,
Сари келди бу муршиди сарбаланд.
Кўп ёқимли эрди ширин овози,

Ўрта бўйли эди қадди мумтози.
Бармоқлари узун эди қўлини,
Билмас эди бироқ туркий тилини.
Узун эди кўкрагида соқоли,
Ширин эди барча айтган мақоли.
Аксар ҳолда ёғоч ковуш киярди,
Оёғини узатишдан тиярди.
Одоб ила тутар эди ўзини,
Табассумда сўзлар эди сўзини.
Очлик ила риёзатдан чекиб ғам,
Азиз бели шу сабабли эди ҳам.
Зикри жаҳр айтмас эди одатда,
Кўплаб мурид олар эди ғоятда.
Улар ҳаёт бўлган ўша замонда,
Зикри жаҳр йўқ эди бу жаҳонда.
Ватанлари эрди пирнинг Ҳамадон,
Бу зот била яна бўлди ободон.
Фанимия маҳалласи бор эди,
Таваллуди ушбу ерда ёр эди.
Юрар эди аксар ҳолда пиёда,
Пайшанба — ю жума куни зиёда,
Ёки ҳайит оқшомидан иборат,
Тирикларни қилар эди зиёрат.
Нафасини ичга ютиб ҳар онда,
Зикр айтар эди барча замонда.
Шу туфайли ушбу зикр кучидан,
Терлар оқиб чиқар эди ичидан.
Адо қилиб бўлгач намоз фарзини,

Вазифасин ўқиб, узгач қарзини,
Оёғига ҳали турмай шу ондан,
Ўқир эди бир порани Қуръондан.
Фонфур эди яшаб турган маҳалла,
Масжид сори чиққанида ҳар палла,
Эшигига етиб борган замони,
Хатм қилар эди тўлуқ Қуръонни.
Чиққанида яна аста масжиддан,
"Бақара"ни бошлар эди янгитдан.
Андоқий – у Яссавийнинг ҳовлиси,
Сари етгач, тугар эди бариси.
Ҳамадонга гоҳ – гоҳ қилиб юзини,
Ҳаяжонда тутолмасдан ўзини,
Узоқ – узоқ ҳасрат билан йиғларди,
Соғинч билан ўз бағрини тигларди.
Аллоҳга кўп эзгу тилак қиларди,
Ўғил фарзанд беришини тиларди.
Хожа Хизр суҳбатдоши эдилар,
На суҳбатдош, бал сирдоши эдилар.
Қабрларни кўп зиёрат этарди,
Аҳли қабр учун салом айтарди.
Оят ўқир эди унда доимо,
Ҳақларига қилар эди кўп дуо.
Қорни очиб еганида доим нон,
Сирка қўшиб ер эдилар ўша он.
"Сайфий" эди доим вирди забони,
"Бурда"ни ҳам ўқир эди ҳар они.
"Чиҳл исми Аъзам"ни ҳам бардавом,

Ўқир эди тарк айламай субҳу шом.
Ҳақ дердилар қабрдаги азобни,
Мункар Накир, саволу ҳам жавобни.
Таом еса айтар эди Бисмиллоҳ,
Тутаганда дерди Алҳамдулиллоҳ.
Айтар эди, бўлсин доим "ҳуш дар дам",
"Назар" эса бўлсин доим "дар қадам".
Шиор бўлсин яна "сафар дар ватан",
"Хилват" эса "дар анжуман", эй пок тан.
Ҳеч кимсага асло лаънат айтмасди,
Чингизни ҳам дуойибад қилмасди.
Қайтарарди дўстларни гўшт ейишдан,
Манъ қиларди яна кўп сўз дейишдан.
Ўзлари ҳам кўп гапирмас эдилар,
Сўзларидан асло қайтмас эдилар.
Ҳужрасида буйра, кигиз, обдаста,
Икки болиш, кўрпа била ораста.
Ўзга нарса бўлмас эди булардан,
Фойдаланар эди фақат шулардан.
Томиридан олдиранди гоҳо қон,
Керак бўлса ичиб дори ногаҳон.
Зарур бўлса яна мактаб очарди,
Дарс ўқитиб, илм дурин сочарди.
Бетаҳорат ҳолда асло юрмасди,
Бетаҳорат яна овқат емасди.
Буюрарди ёронларга, эй ёрон,
Ҳеч бир жойни ифлос қилманг ҳеч қачон.
Гиёҳларни яна азиз тутарди,

Дўстлардан ҳам ушбу ҳолни кутарди.
Бу азизлар замонида Самарқанд,
Ободликка юзни қўйди сарбаланд.
Амударё қирғоғидан бу замон,
То Хоразму то Бадахшон бегумон,
Бирорта ҳам бидъатчилар қолмади,
Бидъат хавфин элга асло солмади.

ХОТИМА

"Тухфа" нг, мана, охир бўлди, эй Маҳмуд,
Хожа васфи офир бўлди, эй Маҳмуд.
Чунки Хожа ҳаддан улур зот эди,
Шу туфайли Хожа Жаҳон от эди.
Васф этмоққа фасоҳатли тил керак,
Ушбу тилга ҳам муносиб дил керак.
Вале қўлдан келганича сайъ этдим,
Ўлик дилни Хожа учун ҳай этдим.
Мажбур этдим бу тилимни сўз учун,
Кўзларимни юмдим шабу рўз учун,
Бисотимда бўлса қанча марварид,
Сўз мулкига бўлдим ўзим зархарид.
"Тухфа" қилдим Хожа Жаҳон тўйига,
Шояд етсам бу Мадина бўйига.
Тура олсам ўша кимё назарда,
Боқса менга ғойибдаю ҳазарда.
Эга бўлсам эдим бироз савобга,
Оғзим тегса эди боқий ул обга.

Чоршанбада, савр ойи бу савод,
Поёнига етди қилиб Ҳақ имдод.
Йили эди икки минг — у яна уч,
Бунёдига сарф бўлди шунда куч.
Юртинг бўлсин истиқлолда ҳамиша,
Элинг бўлсин истиқболда ҳамиша.
Ниёзмандлик айла доим Худога,
Қўлингни оч "Омин" дея дуога.
Эй Маҳмудо, олам аро маҳмуд бўл,
Умид узма, нияти соз, беҳбуд бўл.

ЛУҒАТ ВА ИЗОҲЛАР

Авсоф — васфлар, мақтовлар.

Акмал — мукамалроқ.

Алам — байроқ.

Амру наҳй — яхшиликка буюриш, ёмонликдан қайтариш, амри маъруф.

Андеша — фикр, ўй.

Андоқий — Хожа Ҳасан Андоқий, Ҳамадонийнинг иккинчи халифаси.

Асрор — сирлар.

Афъол — феъллар.

Ахбор — ҳадислар.

Аҳли вирд — вазифа ўқийдиган кишилар.

Барнома — дастур.

Баррақий — Хожа Абдуллоҳ Баррақий,
Ҳамадонийнинг биринчи халифаси.

Бозгашт — қайтиш, яъни калимаи таййиба "Ло илоҳа иллаллоҳ" ни айтгач, орқасидан "Худовандо, мақсудим Сенсан" дейиш.

"Бурда" — қасидаи бурда (Чопон ҳақидаги қасида), Муҳаммад алайҳис саломга бағишланган машҳур қасидалардан бири.

Воқифи сир ёки асрор — сирлардан хабар топувчи.

Вуқуфи ададий — "Ло илаҳа иллаллоҳ" калимасини тоқ айтиш, яъни сон ва ададдан воқиф бўлиш.

Вуқуфи замоний — барча ҳолда ўз аҳволдан воқиф бўлиш.

Гумном — одамларга танилмаслик.

Гудоз — куйиб — ёниш.

"Гуфтори Фиждувоний" ("Фиждувонийнинг айт — ганлари") — Фиждувонийга нисбат берилган рисола номи.

Гўш — қулоқ.

Димоъ — қон.

Ёдқард — Аллоҳ сўзини овоз чиқармай айтиш.

Ёддошт — бир лаҳза ҳам Аллоҳ ёдидан айирмаслик.

Жовидон — абадий.

Жода — катта йўл.

Жузъ — боб, бўлим, Қуръоннинг бир пораси.

Зархарид — олтинга сотиб олинган.

Зикр — Аллоҳ исмини такрорлаш.

Зикри дил — зикрни дилда айтиш.

Зикри жаҳр — зикрни овоз чиқариб айтиш.

Зикри хуфия — зикрни овоз чиқармай, қалбда айтиш.

Илми ладуни — Аллоҳ ҳузуридан ҳеч кимнинг воситасисиз келадиган илм.

Илми ҳол — авлиёлик илми.

Инқизо — тақозо қилиш.

Киром — азиз.
Ком — тил; мақсад.
Кусуф — қуёш тутилиши.

Лайлу наҳор — кеча ва кундуз.

Маймана — бахтли.
Малак — фаришта.
Мамот — ўлим.
Махзан — хазина.
Маъзул бўлмоқ — амалдан тушмоқ, бекор бўлмоқ.
"Мақомот" — Ғиждувонийнинг ўз пири ҳақида ёзган "Мақомоти Хожа Юсуф Ҳамадоний" китоби.
Меҳру моҳ — Қуёш ва Ой.
Мир — амир.
Моида — дастурхон.
Моҳитоб — ёруғ ой.
Муршид — пир.
Муқтадо — пешво.

Назар дар қадам — ҳар бир қадамни ўйлаб босиш.
Наҳр — дарё.
Нигоҳдошт — кўнгилни ёт фикрлардан асраш.

Об — сув.
"Одоби тариқат" (Тариқат одоблари) — Ғиждуво — нийнинг Хожа Авлиёи Кабирга аталган асари.
Иккинчи номи "Васийятнома" дир.

Раъси мусқат — туғилган жой. Ғиждувоний 1103 йилда Ғиждувонда туғилиб, 1179 йили шу ерда вафот этган.

Риққат — кўнгилнинг юмшаши.

Рўзу шаб — кеча ва кундуз.

Рўй — юз.

Саййиди олам — Муҳаммад алайҳис салом.

"Сайфий" — Дуойи Сайфий (қилич дуоси), машҳур дуолардан бири.

Салафлар — ўтмишдошлар.

Сарфроз — шод, хурсанд.

Сафар дар ватан — ватанда сафар қилиш.

Симоъ — куй, мусиқа, ашула воситада зикр тутиш.

Солик — тариқат йўлида юрувчи.

Соҳиби оёт — кароматлар соҳиби.

Сулук — тариқат йўли.

Тажвид — Қуръонни тўғри ўқиш ҳақидаги илм.

Тасниф — асар.

Тафвиз — ўзини Аллоҳга топшириш.

Ташт — идиш.

Таълиф — асарнинг ёзилиши.

Усул ва фуруъ — фикҳ илмининг соҳалари.

Уқбо — охират.

Фикҳ — ислом ҳуқуқшунослигига оид илм.

Хавфу ражо – қўрқиш ва умид қилиш.

Халифа – ўринбосарлар.

Хам – эгик.

Хилват дар анжуман – одамлар ичида ўзини хилватда ўтиргандек тутиш.

Хожа Аҳмад Яссавий – Ҳамадонийнинг учинчи халифаси.

Хожагонлар – Ҳамадоний ва Ғиждувоний асос солган тариқат вакиллариининг номи.

Хусуф – Ой тутилиши.

Чиҳл исми Аъзам (қирқта улуғ исм) – вазифа сифатида ўқиладиган дуолардан бири.

Чорёр – Ҳазрати Абу Бакр, Ҳазрати Умар, Ҳазрати Усмон, Ҳазрати Алилар.

Эҳтисоб – ҳисобга тутиш.

Ятим – ёлғиз қолмоқ.

Ўрт – олов.

Қазо – ўлим.

Қоринийн – ўқувчилар.

Қоҳир – Аллоҳ исмларидан бири.

Қутб ул-ақтоб – авлиёлар устидан ҳукм юри – тувчи киши.

Ғиждувон пири – Абдулҳолиқ Ғиждувоний.

- Ҷампира** — битта пирга қўл берган кишилар.
- Ҷамадоний** — Хожа Юсуф Ҷамадоний (1048 — 1140)
— Гиждувонийнинг пири.
- Ҷомил** — юк ва бошқа нарсаларни ташувчи.
- Ҷуш дар дам** — ҳар бир нафасни ҳушёрлик билан олиш.

МУНДАРИЖА

Улуғ зотга аталган туҳфа. К.Қиличева.....	3
Муқаддима.....	6
Таълиф сабаби баёнида.....	6
Пирнинг таваллудлари.....	7
Ғиждувонийнинг Ҳамадоний билан мулоқоти.....	8
Ғиждувонийнинг ҳампиралари ҳақида.....	8
Хизр (а.с.)нинг зикри хуфийя ўргатганлари.....	9
Ғиждувонийнинг халифалари баёнида.....	9
Ғиждувонийнинг таснифлари баёнида.....	10
“Мақомот” китоби.....	12
“Одоби тариқат” китоби.....	12
“Гуфтори Ғиждувоний” китоби.....	13
Ҳожа Юсуф Ҳамадонийнинг тўрт қондаси баёнида.....	14
“Ҳуш дар дам” калимаси.....	14
“Назар дар қадам” калимаси.....	15
“Сафар дар ватан” калимаси.....	15
“Хилват дар анжуман” калимаси.....	16
Ғиждувоний баён қилган тўрт қонда.....	16
“Ёдқард” калимаси.....	16
“Бозгашт” калимаси.....	17
“Нигаҳдошт” калимаси.....	17
“Ёддошт” калимаси.....	18
Нақшбанд қўшган уч қонда баёнида.....	18
“Вуқуфи замоний” калимаси.....	19
“Вуқуфи ададий” калимаси.....	19

“Вуқуфи қалбий” калимаси.....	20
Нақшбанднинг Ғиждувоний билан руҳан учрашуви.....	20
Ғиждувоний асарларидан назмий таржи – малар. “Одоби тариқат”дан.....	23
“Мақомоти Хожа Юсуф Ҳамадоний”дан.....	28
Хотима.....	33
Луғат ва изоҳлар.....	35

Хожа Абдулхолиқ Ғиждувонийнинг 900 йиллиги муносабати билан қуйидаги китоблар чоп этилди:

1. Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний. Сўз боши, таржима, луғат ва изоҳлар муаллифи Маҳмуд Ҳасаний. Т.: «Ўзбекистон», 2003. Ҳажми – 4,8 б.т.

2. М.Ҳасаний, К.Қиличева. Ғиждувоний илм аҳллари хотирасида. Т.: «Фан», 2003. Ҳажми – 3,1 б.т.

3. М.Ҳасаний, М.Раззоқова. Ғиждувоний ҳақидаги рисола ва мақолалар. Т.: «Фан», 2003. Ҳажми – 1,3 б.т.

4. Ориф Усмон. Ғиждувоний таълимоти. Т.: «Фан», 2003. Ҳажми – 1,2 б.т.

Хожагон ва Нақшбандия тариқати ҳамда Хожа Абдулхолиқ Ғиждувоний ҳаётини ёритувчи китоблар:

1. Фахруддин Али Сафий. Рашаҳот. Нашрга тайёрловчи, табдил ва сўнгсўз муаллифи, тарих фанлари номзоди Маҳмуд Ҳасаний. Т.: «Абу Али ибн Сино», 2003. Ҳажми – 31,15 б.т.

2. М.Ҳасаний, М.Раззоқова. Хожагон тариқати ва Хожа Ҳасан Андоқий. Т.: Имом Бухорий республика илмий – маърифий маркази, 2003. Ҳажми – 3 б.т.

3. Ориф Усмон. Бухорои Шарифнинг етти пири. Тошкент – 2003. Ҳажми – 10,75 б.т.